

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primo

«EDINOST» izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — *Narodne*, reklamacije in inserate prejema Upravištvu, via Torrente, «Nava tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrente» «Nuova Tipografia»; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznana in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Temeljni pojmovi prave državne politike.

IV.

Pri razpravi o pravnej državnej politiki pride v poštev tudi *duh časa*; s tem mora več ali manj računati vsak pravi politikar. — Praša se torej: kaj pa je duh časa? Istina je, da so se v raznih časih pojavile razne ideje, katere so se hitro razširjale, prav kakor kakšna epidemična bolezen in so se polagoma vdomačile po vsem širokem svetu; mnogi najimenitnejši možje, največi učenjaki so se jim upirali, ali zajeziti, oziroma ustaviti takih idej niso mogli kljubu vsej sili, ampak so se potopili v občnem potopu, kateri je prouzročila taka nova ideja. Mnoge take ideje so se stoletja držale na površju, zopet druge so izginole uže po nekaterih desetletjih. Tako na priliko je bil srednji vek posvečen edino le verstvu in verskim bojem, za vero so se bojevali v srednjem veku s tako vstrajnostjo, takim fanatizmom, da je človeštvo preko teh bojev pozabilo na vsak drugi napredek in da je gledé kulture nazadovalo ter zelo zaostalo za starimi ljudstvi. — Križarske, husitske, reformacijske vojne so opustošile vso Evropo in žalostni so prizori, katere nam kaže zgodovina srednjega veka, povsod le jarem, na enej strani zloraba, na drugej pa slepota, fanatizem, nobenega vzleta.

Še le velika francoska revolucija, katero je poslala božja roka človeštvu, kakor pošilja nevihte, da čistijo zrak, še le ta prekucija, ki se je v kratkem razširila čez vso Evropo,

vpeljala je novo dobo in obveljavila občno ljudsko pravo, in temu velikan-skemu duševnemu gibanju se ima zahvaliti človeštvo za ves napredek, kateri se je polagoma vdomačil pri vseh evropskih narodih ter jih sposobil za ustavno življenje. Narodnostno načelo je tretja stopinja, na katero se je povzdignolo človečanstvo na potu kulturnega napredka. Prva stopinja v napredku je bila svoboda vestnega prepričanja in verska toleranca, katera se je izcimila iz verskih vojn v srednjem veku, in nemško, a tudi česko ljudstvo ima za to prvo pridobitev na poti svobode največe, nevenljive zasluge.

Priznanje človečanskih pravic je bila druga še zdatnejša stopinja, francoski narod je to sveto pravico priboril z največim, da strašnim uporom, prevrgel je prestol in reke krvi se je prelilo, predno so zmogale človeške pravice; pot do ljudske svobode je zaznamovana s krvjo tudi mnogo nedolžnih, ali osoda človeška terja, da nobena nova ideja, nobeno ljudsko pravo ne prodre brez strašne morije, brez krvavega sledu, in istinite so besede našega Jenkota: »zapisati v kri pravico, ki terja jo naš dom«.

Obe ti pridobitvi ste temelj velikanskega templja, posvečenega genijem človeštva, katero se po stopnicah v tem templju približuje svojemu idealu, to je spoznavanju neskončne modrosti najvišjega bitja. Tretja stopnica v kulturnem napredku je načelo narodnosti; to načelo morda nema one etične, vzvišene vrednosti, kakor prvi imenovani, ali ono jih pospešuje; ono je prineslo se seboj toliko sprememb, predrugačeb v evropskih državah, da

je svetu dalo čisto nov obraz in popolnoma prevrglo staro evropsko enako-težje. Duh časa pa še vedno napreduje in mi ne moremo niti slutiti, kaj on še vse namerjava s človeško družbo.

Duh časa ni družega nego izliv človeškega genija, on je izraz duševnega življenja večine človeštva, on je iz višjega v človeško srce vsejan nagib. Eden največih pisateljev, o državnem pravu, Bluntschli, je duh časa jako lepo zaznamoval s temi-le besedami:

»Po duhu časa vodi Bog zgodovine tečaj neprenehoma naprej«. — Kakor uro goni peró, prav tako oživlja in proti napredku goni človečanstvo duh časa, katerega moremo celó smatrati za gonilno moč zgodovine. — Vsaka velika ideja, vsaka odvažna stvar ima svoj čas, to je star, a resničen pregovor. Iz tega pregovora pa se da izvesti tudi druga resnica, da kdor tudi kaj velicega počne o nepravem času, žalostno pogine. — V novejšem času smo na priliko videli, da se je hotel uvesti komunizem, na drugej strani smo zopet videli, da so hoteli nekateri jako učeni duhovni uvesti takozvani stari katolicizem, a eno je nam neizvedljiva utopija, drugo pa se opira na uže davno prebito stališče verske reformacije, ena in druga ideja je sramotno pokopala svoje apostlje, ker obema tema novotarijama se je uprl duh časa, ni več časa za ustvarjanje raznih verskih sekt, komunizmu pa se protivijo vsi etični in materijalni nagibi sedanjega človeškega društva.

Prav zaradi tega pa je dolžnost vsacega državnika, da zasleduje duh

časa in vse svojo delalnost po njem uravna.

Ako so ideje katerega koli državnika primerne duhu časa, uspeh je skoro gotov, ako pa tega ni, potem so vse še tako fine in dobro premišljene diplomatične spletke prave papirnate hiše, katere se prevržejo, kakor hitro v nje zapiha glavni veter časa, — kajti ni človeka, kateri bi mogel ustaviti napredujoči moralni red, pot človeškega genija; kdor se temu ustavlja, pride gotovo v nevarnost, da se pogrezne.

Kakor smo videli, pojavil se je duh časa v našem veku zopet jako mogočno, njega nova tvorna ideja se imenuje: *ljudska suvereniteta, svoboda, svobodno razvijanje narodnosti*. Prav zaradi tega pa je treba, da vsakdo račun s tem moralnim nagibom človeštva in da vsakdo spoštuje in priznava narodnost prav tako, kakor se v obče priznavajo in spoštujejo občne človečanske pravice in svoboda vestnega prepričanja. Nobeno zatiranje tega novega, svet pretresajočega načela se ne more vršiti brez kazni. Zato pa mora vsak pravi državnik svojo politiko tako vravnati, da se slaga z duhom časa in pospešuje njega terjatve. — Tacega državnika duh časa, ta znak volje božje, vzdigne in iz njega napravi dobrotnika svojega časa, velicega moža.

Kakor skušen, večč poveljnik la-dije znade porabiti veter, ki sicer postane tudi lahko nevaran, da se z njega pomočjo hitreje bliža svojemu cilju, prav tako mora pravi državnik porabiti duh časa za svoje državne namene, ako vesla prav, dospé do cilja, ako pa hoče veslati proti vetru, ka-

PODLISTEK.

Piščanci.

Ako na openskem vrhu stoječ pred se zreš in se čudiš krasnemu razgledu, ki se odpira pred teboj, pade ti v oko i majhna vasica, ki jo zapaziš, če pred sé navzdol pogledaš. Vasica se zove *Piščanci*. Res čudno ime! Človek bi menil, da se v njej res piščanci nahajajo. Pa, vsaj so Latinci nekdanjim Francozom rekali *Galli*, namreč *petelin*, zakaj bi se prebivalec te vasice ne zval *«Piščanec»* in vas *«Piščanci»*? In vender se hočejo prebivalci te sicer majhne vasi tega priimka, kakor bi se sramovali, iznebiti rekoč, da niso *piščanci*, ampak *puščavnik*.

Pravil mi je nek mož o izviru tega imena to le pripovedko:

V vasi se nahaja kuhinja na mestu, kder je bila nekdaš neka pečina. V tej pečini je našel zavetje ubog mož, ki je, zapojen iz svojega stanovišča, v ta kraj pribezal in se v tej pečini naselil. Ker je pa bival v pečini in na okolo je bilo vse puščavnik, zvali so ga puščavnik (ali ker okolišani samoglasnik *«v»* izgovarjajo n. pr. breguše, breguše rekali so mu *puščavnik* iz kar je prišlo *Piščanci*!) To se ve, to je le kmetska etimologija. Najbrže so se prebivalci tu naselili od nekod s Krasa ali Vipavskega, ker govoril sem uže s Piščancem, ki je bil, ako se ne motim, iz Prvačine.

Na straneh vasice so nanizani »paštini«, po katerih rase lepo, v latnike vzdigneni vinski trs. Družega sadnega drevja skoraj ni videti, ker po mislih tamošnjih kmetov bi škodovalo vinski trti. Ali čeprav škoduje trti, vsaj imate družega primerne prostora. Družega sadeža kmet tukaj nema razen nekaj malo zelenjave za domače potrebe. Piščanski kmet se ne briga za drugo nego za vino. In to je res dobro, za kar so mu hvaležni razni tržaški in okoliški pivci, ki to vas, dokler ima še kaj vinske kapljice, zvesto pohajajo. — Letos so se združili nekateri gospodarji te vasi ter prodali vsak svoj majhen pridelek enemu samemu, koji je odprl oštarijo in ga prodajal. To se ve da tega niso vredili tako, kakor barkovljansko gospodarsko društvo, pa vender so na boljšem mimo prejšnjih let, ko je skoraj vsak kmet svoj pridelek sam prodajal in zato nastavlil »osmico«, letos je bila jedna sama.

Razveseli te, ko motriš lepo obdelane vinograde, ki se okoli te vasice nahajajo, ali žalostno ti se zazdi, ko vidiš, da je večji in lepši del teh v tujih rokah. Lepo in srečno so mogli živeti predniki prebivalcev te vasi, ubožno in žalostno žive njih potomci. Da si ohranijo življenje, morajo možki in ženske trdo delati od zore do trde noči. Največ je sodarjev, kamenosekov in zidarjev. — Za omiko se je brigalo in se briga v tej vasi malo ali nič, akoprem bi marsikak oče svojega sina lahko zdrževal in pošiljal v srednje šole v mesto. To pa ni nobenemu maril in zato se njih otroci le toliko izomikajo, da znajo

za silo brati in malo pisati. Radi tega se nahaja v tej, kakor i v mnogih drugih okoličanskih vaseh mnogo analfabetov (ljudi koji ne znajo niti čitati niti pisati); premnogo na tem trpi narodnost, kajti, če človek umeje le za silo brati, nema veselja do čitanja in ker ne čita nič, ostane neuk, nema narodne navdušenosti in zato nazadnje smatra slovenski kot nepotrební jezik, tira svoje otroke le v laške in nemške šole in, če ga na cesti pozdraviš, odzdravi ti z svojim »milozvočnim« *»dom žornol«*

Taki dušni ubožci se človeku v srce smilijo, ker ne znajo, katera majka jih je rodila in je v svojej nespametnosti nočejo spoznati. Ako imamo uže slovenske šole v okolici, pošiljajmo v nje svoje otroke in ne silimo jih v mesto, v laške šole.

Še eno naj povem o Piščancih. Pred nekoliko leti so se shajali v lepih in hladnih poletnih večerih vaški fantje sredi vasi, kder so do pozne noči prepevali. Res da je to motilo zaželeni počitek, pa vender veselilo te je, ako si poslušal to petje. Ta navada naj bi se bila ohranila, ker je poštenejša, nego vsenočno kruljenje laških (večidel nesramnih in nemoralnih) pesni, naj bi se kakor poprej popevale lepe slovenske pesni; vsaj nam jih je v izobilju! Za vsakdanji kruh, kakor sem uže omenil, primorane so tudi ženske trdo delati; mlo se človeku stori, ko vidi šibko žensko, naj si bo v hudej zimi ali v vročem poletju, vlačiti velike cule perila po strmej poti domov in v mesto.

Narodno nošo so Piščanci kakor i

mного drugih okoličanov večinoma opustili; le redkoma se vidi kakega starčka v kratkih bregušah, katere mladi svet zove »gobci«, ter se tako norčuje s človekom, ki jih nosi. Le ženske so obranile narodno nošo, ker ona je prelepa. Stopimo zdaj iz male vasi dol po cesti v Rojan. Prva reč, na katero misliš, je cesta, po koji hodiš, kajti dolga je in še precej strma; boljše bi bilo, da bi bila po kakem drugem kraju, n. pr. pri potoku izpeljana. Pod vasjo obdajajo cesto tu pa tam lepo vreteni vinogradi, dokler ne dospé do hiše rajncega Luke Piščanca, unetega narodnjaka, kojega nam je bela smrt prezgodaj pobrala. Spominjam se še veselih večerov, ki sem jih pri njem užival; zdaj pa je tu turobno in žalostno, kajti tudi skrbna mati je kmalu po očetovej smrti zapustila žalostne otročiče.

Vredno je zablježiti tudi nekatere besede, s kojimi Piščanci nazivajo razne kraje; naj zapišem tu nekatere: blagaj, žleb, rob, najivača, plante, malanovec, konta, bračevac, bajardovec, šumje, trnje, ugrevec, m(a)čin, dekek in mnogo drugih, katerih naštevati tu bi bilo predolgo. Dobro bi bilo, da kdo napravi zbirko imen in družih enakih v govoru tukajšnjih okoličanov ter da jih v Gorico pošlje g. prof. Erjavcu, ki jih gotovo v svojo »potno torbo« sprejme. — Še eno mi je omeniti, ki pa nespada sem, namreč, grozno preklinjanje, katerega se po okolici preveč sliši. Ni besede, koje bi nekateri okoličani ne »zabellili« z svojo kletvijo. In tega ne slišiš le iz ust mlajših, temuč tudi starejših. Kaj

teri v obče piha, v nevarnost se spusti, da mu ta veter, boljše rečeno duh časa, polomi jarbola in jadra in konečno pogrezne njega in ladijo, katero on krmi. Kedor ne spozna duha časa in ga ne zna izkoristiti, ni pravi državnik in politikar, to nas uči posebno zgodovina novejšega časa.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naša cesarica se napoti te dni iz Heidelberga v Amsterdam, nadvojvodinja Marija Valerija pa v Monakovo.

Cesarjevič Rudolf je v Carigradu dosegel, da je turški sultan izdal ferman, vsled katerega se imajo turške železnice z avstrijskimi zvezati; zveza se ima zgoditi pri vasi Seleniko. Ali prašanje je še, če se ferman tudi izvede, ker turškega sultana fermani ostanejo navadno le na papirju.

Cesarjevič z visoko svojo soprogo je 26. t. m. zvečer prišel v Bukreš; rumunski kralj in kraljica sta jima šla naproti do Gjurjeva. Na kolodvoru so čakali oficijelni in povabljeni gostje in deputacija avstrijsko-ogerskih naseljencev. Zunaj kolodvora se je zbrala tudi velika množica ljudstva. Pri dohodu so streljali s kanoni in igrala se je cesarska himna. Potem je bil sprejem, soproge dostojanstvenikov so poklonile cesarjevičini krasen šopek; na hišah so vihrale zastave, mesto je bilo razsvetljeno. Deset vojaških band je igralo.

Cesarjevič Rudolf in visoka njegova soproga sta 28. t. m. zjutraj ob 8^h, prišla v Belgrad, kder sta ju kralj in kraljica sprejela. Če tudi je dež lila, vendar se je zbrala velika množica, ki je naudušeno pozdravila visoka gosta, katera sta koj potem sprejela metropolita, diplomatske opravnike, senat, načelnike civilnih in mestnih gospodov in deputacije meščanov pod županovim vodstvom. Srbski kralj je podelil rdeče vsem uradnikom avstrijskega poslanstva.

Po zajutruku se je cesarjevič peljal v trdnjavo, kder mu je kralj predstavil častnike in s katerimi je govoril srbski, nemški in francoski. Ljudstvo je bilo silno navdušeno, ko je slišalo cesarjeviča srbski govoriti, pridobil si je v hipu sočutje vsega prebivalstva. Vse ulice, po katerih se je peljal iz trdnjave, bile so napolnjene in vse ljudstvo ga je navdušeno pozdravljalo. Zvečer ob osmih so mu napravili bakljado, spreved je bil sestavljen iz vseh pevskih društev, meščanov, cebov in delavcev, ki so se uvrstili pred gradom. Ko sta se cesarjevič in cesarjevičina prikazala na pomolih, bilo sta z gromovitim »živjo« pozdravljena. Pevci so zapeli avstrijsko in srbsko narodno himno. Potem se je spreved pomaknil proti savskemu mestu in

pa kaže to? To ostudno preklinanje kaže nam prvič veliko neolikavost; iz ust človeka, ki je v kako šolo hodil, in si prežete nauke dobro k srcu vzel, ne hodi kletev. Drugič kaže nam veliko spridenost. Kde so časi, ko je oče zgrabil šibo v kotu in sina dobro naštekal, če ga je slišal zaklet! Zdaj pa oče sinu še slab izgled daje. Z grdim preklinanjem pa se tudi pospešuje laščina, ker vse kletve so le laške. — Čas bi bil, dragi okoličani, da se spomnite, da tudi vam je majka Slava, da morate za njo delati, nje se držati. V Trstu imate »Delalsko podporno društvo«, v katero se pridno vpisujete, ker ono ponuja vam telesne in dušne dobrote: ko ste bolni, daje vam zdravnika, denarja i zdravila, pa skrbi tudi za vašo omiko; v ta namen ima v svojih prostorih mnogo časnikov in knjig, katere lahko čitate; izbijte si vendar uže iz glave tisto neumno misel, da vi ne boste svojih denarjev tistim Slovencem v Trstu dajali, in pristopajte obilno; omenjeno društvo bi se razcvetilo tem bolj, ko bi se tudi okoličani kaj več zanj zanimali.

Ali kam smo zagazili, vrtno se zopet k Piščancem, ter poslovivši se od njih, opominjamo jih še enkrat, naj ostanejo zvesti Slovenci, naj bodo varčni, naj pridno pošiljajo svoje otroke v šolo, ne le v rojansko, temuč tudi v srednje šole ter slednjč naj se na kak slovenski časnik naroče, ker do sedaj, tako menim, v to vas ni jeden ne dohaja.

V Rojanu, 24. aprila.

Justus P.

tam čakal visoka gosta, kamor so ju spremlili kralj, kraljica in ministri. Slovo je bilo jako srčno. Ko se je parnik začel odmikati, zapeli so pevci avstrijsko himno in začeli so pokati kanoni.

Cesar je rumunskemu kralju podelil red zlatega runa.

Cesar je potrdil v državnem zboru sklenene zakone glede povišanja gradbenih stroškov za arlberško železnico, glede održavljenja Fran-Josipove, Rudolfove in arlberške železnice in glede amortizacije stavbenih in vzdrževalnih stroškov za prometne naprave tržaške luke.

V *poslanskej zbornici* je 25. t. m. poslanec Schönerer predlagal, naj vlada predloži načrt zakona glede održavljenja severne železnice. V tej seji se je sprejel tudi zakon, kako naj se zatara bolezen Skrljevo, ki razsaja v Dalmaciji. Dr. Roser je poprej razložil natoro te bolezni ter dokazal, da ni sifilitika, ampak le nastopek ozdravljanja s živim srebrom, katero ozdravljanje je v primorskih deželah v navadi.

V *odseku za kazenki zakon* je bilo skleneno, da se ima prepustiti deželam samim, naj one dajo določbe o vredbi posilnih delavnic, ki so namenjene za posamezne dežele ali občine.

Gospodsk zbornica je 28. t. m. sprejela zakon o obdačenju žganja v vseh treh črtanjih po predlogih dotičnega odbora, za katere je tudi finančni minister govoril. Prav tako je bil tudi sprejet zakon zastran pridobivanja zemeljske smole.

Hrvatski sabor se odpre 21. maja.

Vnanje dežele.

Srbski ministerski svet je sklenol, da se ima skupščina sklicati v Niš.

Italijanski kralj in kraljica sta se 25. t. m. odpeljala v Turin na razstavo, ki se je drugi dan odprla vpricho kraljeve obitelji diplomatov, ministrov Depretis in Mancini. Govorili so: kraljevič Amadej, načelnik razstave Nilla in minister Grimaldi. Ljudstva se je zelo veliko zbralo, zvečer je bilo mesto razsvetljeno.

Na *otoku Malti*, ki je pod angleško oblastjo, bil je doslej italijanski jezik edini uradni jezik. Kmetje pa z svojimi župniki na čelu so se temu uprli ter zahtevali, naj se v urade uvede malteški jezik, ker ga večina ljudstva govori. Angleška vlada je vsled tega zaukazala to zadevo preiskati i pokazalo se je, da mej 160.000 prebivalci tega otoka govori 130.000 ljudi malteški jezik, in le 30.000 italijanski ali angleški jezik. Vsled tega podatka je angleška vlada zaukazala, da imata biti uradna jezika malteški in angleški, italijanski jezik pa je to pravico izgubil. Fiat applicatio.

Angleške vlade vabilo na konferenco, da se urede egiptovske finančne zadeve, sprejele so vse vevlasti; vendar pa ni še gotovo, da Angleška prodre z svojimi napori in z načrtom o likvidaciji egiptovskega državnega dolga. Toliko je uže zdaj gotovo, da angleških predlog ne odobrava francoska vlada i da se Francozi sploh prizadevajo, da porabijo sedanje neugodno stanje Angleške v Egiptu i da si zopet pridobe nekdanji svoj vpliv na Nilu.

Na *Španskem* so prišli na sled noveje zaroti, zarotniki so sklenoli 27. t. m. z orožjem v roci vrediti sedanjo špansko ustavo; vlada jih je prehitela in mnogo vojakov i nevojakov zaprla v Barceloni, Kordovi in Kadiksu.

Iz *Sudana* dohajajo vedno bolj vznevirajoča poročila. Londonski časniki od 26. t. m. poročajo, da so uporniki Berber od vseh strani zaprli i da za mesto ni več oetbe. Tudi Osman Digma se je zopet ojačil in stoji z uporniki sedem milj od Suakima. Če se ne zgodi kako čudo, pade v malo dneh ves Sudan upornikom v roke. Potem pa pride v nevarnost tudi Egipt, ker muhamedanski fanatizem ne pozna nobene meje i razen korana nobene pravice, nobene države, nobene vere. I tako se pripravlja velik boj mej muhamedanskim in krščanskim svetom.

Iz *Adena* se poroča, da je Osman Digma abesinskemu kralju zapretil, da ga z vojsko napade, ako se ne pomuhamedanijo vsi kristijani v Abesiniji.

Bolgarski knez je na poti v Darmstadt prišel 28. t. m. na Dunaj. Cesar ga je

obiskal ter se polu ure pri njem mudil. Popoldne pa je knez obiskal cesarja in ga je ta na večerjo v Schönbrunn povabil.

DOPISI.

Tržaška okolica. 28. aprila. — (*Rasne stvari*). O mejnarodnej komisiji v Gorici, ki daje zdaj raznim tržaškim listom mnogo gradiva, govori se mnogo tudi mej domačimi ribiči v tržaški okolici. Baš pred nekaj časa je pisal o zadevah Chiogettiottov »ultra« list »L'Indipendente«. Po svojej navadi je zagovarjal Chiogettiotte i pisal, da Chiogetti ne delajo škode ribarstvu se svojimi mrežami, pač pa naše domače mreže, zvane »trate«. V tržaški okolici ste le dve mreži zvan »trate« i ti ste: Jedna v Barkovljah i druga na Kontovelju. Večje in v mnogem številu imajo pa na istrskem pobrezju. Tedaj so te v lasti domačih Italijanov. In list »L'Indipendente«, ki ima zagovarjati pravice istrskih Italijanov, govori proti tem mrežam! Članek v uže omenjenem listu pa je celo razburil nekoje okoličanske ribiče. Kajti oni pravijo: »Če tudi imenovane naše mreže (trate) delajo škodo ribarstvu, (kar pa ni res), delajo jo na »lastnem našem morju.« Vse drugo pa je, če ljudje iz druge države na našem morju škodo delajo (kar je gotovo res) in nam tako rekoč kruh od ust jemljejo.« In koliko škode so naredili uže Chiogettiott okoličanskim ribičem, posebno Križanom! A posebno zadnji so imeli od Chiogettiottov mnogo pribitov. Mnogokrat so pobrali i pokrali imenovani italijanski ribiči ubogim Križanom vse njih mreže (tedaj vso njih imovino). Rad tega so imeli Križani uže mnogo bojev s Chiogettiotti. Toda Križani zmagali so vsakokrat, če tudi so bili v manjšem številu, kajti okoličani pravijo: »Talijan ni za vojsko.« A nevolja je mej našim ljudstvom tudi zato, ker se posebno »gospodje od magistrata« za Chiogettiotte potezajo. Mi pa o tem pravimo: »Če oni gospodje, ki v svojih pisarnicah sedé, ne umejo, kaj je ribarstvo, ni treba niti da se utikajo v to stvar. Postopanje magistrata utegne imeti še hude nastopke mej domačim ljudstvom, kajti poslednje se je začelo zavedati. I naši okoličani pravijo: »Magistrat nas pozna le, kedar je treba davek plačati.« Nadalje pravijo (kar je gotovo res), da okolica od krvavo plačanih davkov nič ne uživa. Mej tem se pa po mestu za šole (italjančevanje) krasne palače zidajo. Gospodje pod Miheč-Jakčevno kolibo mirno v svojih pisarnah tiče ter nakladajo davek ubozemu okoličanu. Naj pa gre za to, da se okolici pomore za zidanje kake cerkve (kakor je bilo v Barkovljah), ali da se vode priskrbi (kakor v sv. Križu), o tem se niti ne menijo omenjeni gospodje. Ali domače ljudstvo se je zbudilo ter začelo spoznavati velike krivice, ki se mu godé. In kakor sem uže rekel, postopanje magistrata utegne imeti še hude, hude nastopke mej domačim ljudstvom. I posebno radi tega je razveselila okoličane vest v cenj. listu »Edinosti«, da misli vlada skrajšati oblast tržaškemu magistratu. A to ni dosti. Vsi slovenski državni poslanci bi morali v državnej zbornici skupno terjati, naj se skrajša moč tržaškemu magistratu. Vlada naj odpravi krivice, dokler je še čas, i varuje ljudstvo, koje je udano državi i carju. Tržaški okolici daje čast vest, da je g. J. Tence imenovan za kupaelnika v Dalmaciji v Splitu. Kakor se sliši, g. Tence v kratkem izda prvi zvezek svojih skladov. Veseli nas tudi, da pojde g. Tence mej naše brate, vrle Dalmatince. Zatoraj moramo najnovejšemu slov. skladatelju le čestitati. Obalovič.

V Lokvi na Krasu. 28. aprila. — (*Žalostna vest*). — Dne 22. aprila t. l., to je vtorek, kmalu po 5. uri popoldne je pričela goreti hiša ubožnega človeka, Mihe V., koj zad za cerkvijo. Naglo vsi štriji zvonovi v cerkvenem stolpu žalostno zapoje in naznanijo strašansko nesrečo, in hipoma ljudje privrejo od vseh strani na pomoč, in hitro znesejo iz hiše na prosto hišno blago, da obvarjejo ognju, kar je bilo mogoče, več lestvic nastavijo pri hiši, da gredo na streho, jo razdereje in zdaj švigne plamen skozi in gost dim, da so na strehi komaj drug drugega videli. K sreči je bilo deževno vreme, prihitele ženske so pridno vodo nosile, ter škal za škafof po rokav moškim na lestvicah stoječim in onim na streho podajale, da so goreči les polivali ter tako kmalu ogenj zadušili.

V tri četrt ure se je vse to zgodilo; sreča, da so bili ljudje pri domu. Žeželani, kateri niste še zavarovani, zavarujte se pri banki Slaviji, ker nobeden ne ve, kdaj ga nesreča zadene.

S Krana. 23. aprila. († učitelj Fran Šuo — učitelj Jakob Jelšček). — Danes ob 9. uri v jutro smo kraški učitelji sprmili Nestora kraškega učiteljstva g. Frana Šuca, učitelja v Pliskovici k zadnjemu počitku. — Pogreb je bil krasen, kakor Vam ga je baje uže kdo drugi popisal.

Pa je tudi to zaslužil mož, ki je 40 let služboval v svojem rojstvenem kraju, kot učitelj in po pravici dejal je g. govornik:

Štirideset

Mnogo let,

— — — — —

Malo miru,
Mnogo sadu;
Zarja večerna
Slava neizmerna!

In zares: »blagor možu, ki lepo skrbi v šoli za mladino in jej bistri um in blaži srce«, pisal je rajni vladika Slomšek. — Blagor Tebi tedaj, blagi Frane! V miru počivaj v domači zemlji, koje si nad vse ljubil. Slava tvojemu spominu!

Jutri — v četrtek nesli bodemo zopet drugega tovariša, g. J. Jelščka, učitelja v Povirju pri Sežani, k večnemu počitku. Mož je bil tudi eden najstarejših kraških učiteljev. Kakor se vidi, začela je boginja Morjana pobirati kraške učitelje, kajti v 4 mesecih je ta uže tretji učitelj, kojega jutri izročimo materi zemlji v črno naročje. O tem prihodnjč, ali prilično.

Iz koprškega okraja, 19. aprila.

— V zadnjem št. cenjenega tega lista se je nekdo oglasil, češ, za odgovor prejšnjemu dopisniku, pišoč o novem vodnjaku in razprodaji soli v Ricmanjskej občini.

Da, soli mu res manjka dopisniku in vendar bi je rad trosil drugim v oči.

Kar se tega tiče, sme se reči, da se tu prodaja četrť kila za 3 solde, kdor torej zna kaj računati, vedel bo, da se dobi kilo za 12 soldov. Če pa vzame nad četrť kila, da se mu po 10 soldov. — Mislim, da se vidi iz tega, da ubožnejši mora vedno dražje plačati. — Torej, možje! kder bi bilo treba, tam vas ni; tako se spoštujte milostna prošnja blagega, rajnkega Dobrile o polajšanji cene soli v Istri?! — Dopisnik pravi, da se le ptujcem takó prodaje. To ni res.

Prodaje se i domačinom po istej ceni i nje se mnogo porabi, ker se ženske pečajo s krušarjio.

Slednjč se mu malo zdi neresnica, da je pregledala vodnjak c. k. komisija. A nikdó, ni Peter ni Pavel ne more tega spričati; je li se je to godilo po noči?!

Kubed, 28. aprila.

— Da narodna zavest v Istri napreduje, pričajo nam razna narodna društva, bodisi pevska, bodisi bralna, katera se tu vedno množé i šed dalje globokeje v Istro prodirajo. — Uvideti tudi pri nas potrebo bralnega društva, zbralo se je včeraj pri gosp. N. N. nad 30 oseb, kder jim g. učitelj in gosp. župnik umevno razložita namen in pomen bralnih društev in željo, da bi se moglo tudi pri nas tako društvo ustanoviti. In glej! Vse je navdušeno. V hipu se vpiše 30, reci trideset udov. Lepo število za Kubed! Pričakovati pa jih je še. Potem se je volil začasni odbor, v katerega so bili izvoljeni taki možje, ki so nam porok za obstoj in razvoj društva. — Mislim, da ta vest marsikaterega razveseli. Kubed je važna točka v Istri na državnej cesti, katera vodi v Istro. Tukaj vidiš vsak dan: Koperca, Buzetčana, Pazinca itd. Vsem tem, vemo, da hode naše društvo »trn v peti.« Ve se uže zakaj. Konečno pa zakličem mlademu društvu: Živi, rasi, cvetli! Vrilm Kubedcem: čast! Slavko.

Od Male Nedelje na spodnjem Štirskem, 20. aprila.

— Če se ozremo malo po širnem svetu, vidimo, kako dandanes stopa človeški rod više in više na potu omike in izobraženosti. Eden nared skuša prekositi drugega v svojih iznajdbah in vsak prosti človek se mora nekoliko izobraziti, ako hoče pošteno svoj kruh služiti. Tudi naš slovenski narod se zaveda in vzbuja iz tisočletnega političnega spanja; smemo se ponašati z mnogimi za naš narod zaslužnimi možmi, koje krije uže mati črna zemlja, ali njih duh še živi mej ljudstvom, tudi imamo lepo število sedaj živečih odličnih za narodno stvar unetih in zaslužnih mož.

Pa če človek bere le količkaj nekatere naše časnike, žalost ga obide, ko vidi da ni prave sloge, eden list črti drugega, in mu jemlje čast in zaupanje naroda in to na prosti narod zelo slabo vpliva. Kmet na deželi in sploh prosti človek malo čita, nekaj zato, ker ne utegne, nekaj pa, ker mu manjka denarja. Ko mu pride časi kak list v roke, veruje, kar bere v njem, dobi pa potem drug list, v katerem se graja prav to, kar se je v prvem hvalilo. Kaj počne potem tak človek? Mrzi se mu do vsega, zgubi vero v tako imenovane ljudske apostlje i zgodí se celo, da nič več neče vedeti o nobenej narodnej zadevi, in postane celo renegat.

Če naši g. prvaki drug po drugem udrinjajo kako hočete potem nas neuke za svojo i narodno stvar pridobiti, nas, ki smo podobni mlademu drevesu brez podpore, ki se giblje na to ali ono stran, kakor veter uleče?

Naj tedaj neha neprijetno in škodljivo pričkanje po listih, naj nam vsem velja »edinstvo« stojimo »eden za vse«, in vsi za enega.

Rodoljub.

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Cesar je iz lastnega premoženja podaril 200 gl. obdani Lovce na Goriškem, da si priskrbi nove zvonove.

Nadvojvoda Albreht v Trstu. V ponedeljek zvečer ob pol 6. uri je prišel nadvojvoda Albreht s c. k. eskadro iz Pulje v Trst. Čakalo ga je veliko ljudstva na molu S. Carlo. Častna kompanija je bila postavljena ob bregu pred omenjenim molom. Na Lloydovih parnikih, ki so tu zakotveni, bilo je vse polno ljudstva. Ko se je na preluki naznanila »terza vista«, potegnole so k višku vse ladije prapore in na gradu so začeli kanoni grmeti. Na bregu so čakali nadvojvoda deželni namestnik bar. Pretis, škof dr. Glavina, dvorni svetovalec vitez Rinaldini, načelnik višjega sodišča, baron Kemperle, županov namestnik vit. Dimmer, policijni vodja dvorni svetovalec pl. Pichler, vojaški poveljnik baron Kober, brigadir baron Pollini in drugi. Nadvojvoda je z vsemi jako prijazno govoril; nagovoril je tudi enega veterana, katerih oddelek je delal spalir. Potem je nadvojvoda šel peš v stanovanje v hotel de la Ville in ker ga je velika množica navdušeno pozdravljala, v katerem pozdravu so se posebno krepko glasili naši živioklici, prikazal se je na pomolih, da se je zahvalil. Včeraj zjutraj je bil pri maši v cerkvi novega sv. Antona, katero je bral mil. g. škof, po maši pa je bila na prostoru za veliko vojašnico velika vojaška parada, pri kateri je nadvojvoda ogledal vojake in jim izrekel svoje zadovoljstvo. Popoldne je bil v »Hotel de la Ville« obed, h kateremu so bili povabljeni mnogi odličnjaki raznih stanov, zvečer pa je bil nadvojvoda na čast sijajen soare pri namestniku. Danes popoluane ob 5 uri odide nadvojvoda v Gorico.

Imenovanje. Mestno svetovalstvo je imenovalo Petra Parovel-a ravnateljem mestnega statističnega urada s plačo gl. 1600 in gl. 400 doklade za stanovanje.

Ceno mesa. Uže zadnjič smo tožili, da je v Trstu cena mesa tako poskočila, da je zaradi tega zavladala občna nezadovoljnost. Zdaj se pa pripoveduje, da se snuje družba, katera bo imela na razpolago 4 velike parnike, s katerimi bo pitane volove v Trst vozila iz Brazilije, kder je goveja živina zelo po ceni, da se tako zniža cena mesa. Zelo bi želeli bilo, da se to vresniči.

Sopet bombe. Nek policijski agent je sinoči po 9. uri prejel 2 italijančiča, ki sta imela pri sebi bombe. To se je zgodilo na horsnem trgu v momentu, ko sta hotela omenjena bombe vreči. Eden teh se piše nekda Vita, drugi Novak.

Tržaške novosti:
Samomor ali umor? Našli so v soboto v novej luci, ne daleč od mola št. 2, uže močno gnjilo truplo moža, po obleki soditi težaku in ga prenesli v kapelico Sv. Justa. Meni se, da je sam skočil v morje, ker ni imel potrebnega živeža. Komisija je konstatirala, da je najeni mrtvec nek 58 letni krojač Anton Bortolotti, katerega pogrebajo doma uže od 10. t. m.

Padel je 1¹/₂ letni otrok, Ivan Paulič iz drugega nadstropja hiše št. 18 v Škorklji in se jako močno pobil na glavi; pri vsem tem pa se skoraj gotovo še ozdravi.

Čuden poskus samomora. 49 letni vratar Andrej N. domá iz Modene, tukaj stanujoč v ulici Crosada št. 5, napolnil je v nedeljo zvečer škatljo se smodnikom, žebliji in drugim drobnim železjem, potem pa zažgal škatljo, katera je močno eksplodirala, tako sicer, da so se razbile vse šipe in močno poškodoval strop sobe. Ko so ga poprašali, zakaj je to storil, odgovoril je, da je sit živinja in da se je hotel na tak način usmrtiti. Policija ga zdaj ima pod ključem.

La ljubosumnosti je s polenom napadla v ulici Arcata in močno na glavi ranila svojega ljubega Antona M. neka Regina R. — Ranjenca so morali nesti v bolnišnico.

Pekovsko pevsko društvo »Jadranska zarja« bode imelo v nedeljo, 4. maja t. l. v spodnji dvorani »Monte verde« društveno veselico. Zrečete ob 4 uri. — Udje in gostje so prosti vstopnine.

Izlet v Devin po morju napravi v nedeljo 4. maja pomorsko podjetje Devescovi & Comp. Na krovu parobroda bode igrala godba, katera se bode kesneje producirala tudi v gostilni g. Piosa. Ogledal se bode stari in novi grad in zverinjak.

Vojaški avancament. Mnogo čašnikov c. k. mornarice bode s 1. majem avansiralo; mej njimi je postal kontre-admiral Slovenec, g. Karol Schaffer, rojen v Sežani. Tržaški plackomandant, podpolkovnik vitez Penecke je postal polkovnik, podpolkovnik Adolf Monari pl. Neufeld postal je polkovnik in poveljnik domačega polka Milan I.

Svarilo tistim, katerim se toži doma. Večkrat so se uže prikazali v naših primorskih deželah tuji in tudi domači agentje, ki vabijo ljudi, naj se preselijo v Ameriko, ter jim obečajo zlate gradove, pa zabredejo v neskončne nadloge, ako poslušajo te sleparje. Ker so se letos taki agentje prikazali v Lombardiji, utegne se kdo tudi k nam priklati. Svarimo tedaj

pred temi brezvestnimi ljudmi naše ljudstvo, i če se tak človek kde prikaže, naj se to takoj naznani gosposki, da ga kaznuje in izžene iz dežele. Celo italijanska vlada je poslala vsem prefektom oster ukaz, naj vsem županijam naložijo, da strogo pazijo na agente, ki uboge kolone zapeljujejo k izseljevanju. V svarilo je italijanska vlada priobčila prežalostno stanje taci izseljencev. V Ameriki se ž njimi ravna, kakor s prodanimi sužniki, nobenega upanja nemajo več videti svojo domovino, ker nemajo denarja, da bi se mogli vrniti. Trpé kakor črna živina v mrzličnih močvirnih krajih. V samo jedne naselbin, v kateri je 300 rodovin, umrlo je v enem letu 370 ljudi, in k malu izumró še vsi drugi. Taka je usoda teh ubozih ljudi, zato svarimo še enkrat, naj se nikdo ne da preslepiti.

Upravništvo Lloyda je minoli petek odpovedalo delo 53 delalcem. Vseh do sedaj odpuščenih delavcev je 403. Zalostno!

Stabilimento Tecnico Triestino je dobil nalogo od argentinske republike, da zgradi dva železna monitorja in jeden vojni parnik. Oba monitorja uže v delu. — Od avstr. vlade pa je »Stabilimento T. T.« dobil ukaz, da izdela kotel za oklopnico, ki se zdaj gradi v Pulji.

Rojsanska poštna podružnica se v kratkem ustanovi in dotično mesto razpiše.

Kmetijskega predavanja v Dolini 20. t. m. vdeležilo se je nad 200 oseb, mej njimi več g. duhovnov in 8 učiteljev iz okolice. G. E. Kramar govoril je o sadjarstvu s posebnim ozirom na tamošnje kmetijske razmere; pri tej priliki pokazal je tudi praktično cepljenje draves in sicer: cepljenje z nakladom, z očesom, za kožo in v sklad. Dalje je govoril o gojitvi drevov, o oskrbovanji in gnojniji sadnega drevja ter je naštel navzočim iste vrste žlahtnih jabelk, hrušk in črešenj, ki bi dajale gospodarjem mnogo dohodka. Ljudstvo je poslušalo z največjo pazljivostjo pol drugo uro trajajoče predavanje.

Kmetijska predavanja za mesec maj 1884. Gosp. potovalni učitelj Kramar nam naznanja, da bode predaval 11. maja v Stanjelu, 18. maja v Tomaju, 25. maja v Divači.

Dar zaročencem odličnega vedenja, ustanova »cesarice Elisabete« v znesku gl. 430. je namestništvo podelilo Maksu Perne-tu, mehaniku v Lloydovem arsenalu in Elvirii Neri, šivilji.

Policijsko. V nekej kampanji so nočoj pokradli vse kokoši, v vrednosti za več nego 20 gl. — Nek pek je potirjal več denara za svojega gospodarja, potem pa ubežal. — Nočoj so vkradli nekemu trgovcu ročni voziček iz pred prodajalnice. Policija je zaprla pomorskega podkapitana, ker je na sumu tatvine.

Iz pred sodnije. Te dni je bil obsojen Jožef Tudor, vulgo Mace iz Velikih Mun v Čičariji zaradi sleparije na 4 mesce težke ječe. — Isidor Maras trgovec v Trstu, o katerem smo uže mnogo pisali, bil je včeraj obsojen na 8 mesecev težke poostrene ječe zaradi razaljenja cesarja in udov cesarske rodbine.

Barkovljansko ohrnitjsko društvo je izdalo te dni tiskana pravila svojim udom. Ker so ta pravila popolnoma tako napravljena, kakor jih hoče imeti tuk. trg. sodišče, lahko si na novo ustanovljena enaka društva ta pravila preskrbe in po njih urede svoja, tako ne pridejo v nevarnost, da jim trg. sodnija dela zapreke. — Pri tej priliki priporočamo rodoljubom na Krasu, na Vipavskem in tudi Podgrajskega okraja, naj si osnovajo taka tolikanj potrebna društva, katerih tam še pogrešamo.

„Naša Sloga“ v zadnjem listu praša ital. poslance Istre, kaj prav za prav delajo v drž. zboru na Dunaju, da nikoli ne odprejo ust, kakor da bi Istri nič ne manjkalo, in vendar je znano, da je Istra najzadnja i najpotrebnejša dežela Avstrije. — No, slovanski volilci, kadar pridejo italijanski kortezi k vam, poprašajte jih, kaj je storila ta gospoda za Istro, ali se more meriti z Vitezičem?

150 letnica gimnazije v Nemškem Brodu se bode obhajala dne 25, 26, 27 julija t. l. Župan onega mesta nam je poslal oklic s prošnjo, da ga objavimo; v tem oklicu vabi župan vse one, ki so kedaj študirali na onej gimnaziji, da se vdeležijo slavnosti.

Strašna nesreča. Več možkih in ženskih, ki vozijo v čolnih sočivje iz Moščenic v Reko, je potoma iz Reke domu utonilo, ker se je čoln obrnil in pogreznol. — Nesreča je velika, ker je ostalo mnogo otrok brez očeta in matere.

O kolero. Nemška komisija, ki je šla v Egipt, da je tam preiskovala kolero, izrekla je mnenje, da l-tos v Egiptu ne bo kolere, ker se zdaj o hudej vročini ni pojavilo nobeno znamenje, katero bi kazalo na kolero.

Potres je bil 22. na Angleškem precej hud, posebno v vshodnjih grofijah, v Colchesteru je bilo več hiš poškodovanih in razrušil se je cerkveni zvonik.

Blagodušen dar. 23. t. m. je prinesel nek postrešček dunajskemu županu zavitek ter naglo odšel. V zavitku je bilo 100.000 gl. zlate rente i pismo, po katerem je mestnemu županu dano na voljo, to vsoto porabiti za kako ustanovo. Na drugem pismu pa je bilo napisano, naj se odpre še le v letu 1890, če neznan darovatelj poprej kaj drugega ne sklene.

Velik požar. V Port Saidu je v četrtek vstal ogenj v premogovih zalogah ter je tako strašno divjal, da je 400 Arabcev brez strehe.

Telegram „Edinosti“.

Ljubljana, 29. aprila. Njeg. Veličanstvo imenovalo je knezoškofom ljubljanske škofije g. kanonika dr. J. Gogalo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Kmetijska enketa v Ljubljani.

Vsled sklepa kranjskega deželnega zbora so se zbrali v Ljubljani deželni in državni poslanci, več županov in odličnih kmetovalcev, in posvetovali so se, kaj bi se storilo za kmečki stan, katere postavbe bi bile potrebne, da se ta stan obvaruje propada, da se reši iz dolgov in revščine. Posvetovali so se o naslednjih rečeh in sicer v dneh 17, 18. in 19. aprila: I. O dednem pravu na kmetih (z ozirom na dotični vladni načrt v državnem zboru). 1. Vprašanje: Katere kmetije naj spadajo pod omenjeni zakon? Koliko naj imajo najmanj katastralnega čistega prinosa, oziroma zemlje, koliko smejo največ imeti? (§. 1. vladnega načrta). 2. vprašanje: Katere reči (fundus instructus) se imajo smatrati za gospodarstvo potrebne? (§. 4.) 3. vprašanje: Kolikeri katastralni čisti prinos, ali kolikeri gruntni davek naj veija kot cena take kmetije (kmečkega doma) pri izročitvi, ako se dediči ne morejo mej seboj pogoditi? (§. 7.) 4. vprašanje: Ali naj se pri izročitvi prejemniku na korist odbije od prejemne cene neka svota in do katere visokosti? (§. 10.) — II. O kmečkih domovih. 1. vprašanje: Ali naj bi se na Kranjskem ustanovili kmečki domovi, to je, kmetije, ki se ne smejo rušiti in vselej le kot celota prodajati? 2. vprašanje: Ali naj se vpisavanje kmetij mej kmečke domove prepušča prosti volji lastnikov, ali naj bode obligatno (uradno)? 3. vprašanje: Koliko se sme dolgovi uknjižiti na kmečki dom? 4. vprašanje: Pod katero ceno se kmečki dom ne sme eksekutivno prodati? 5. vprašanje: Ali naj imajo občine predpravo, da prevzamejo kmečki dom za tisto ceno, za katero je bil pri eksekutivni dražbi prodan? — III. O hipotekarnih dolgovih na kmečkih posestvih. 1. vprašanje: Kako naj se zabranjuje — kolikor se da — zadolževanje na kmečkih posestvih? 2. vprašanje: Ali naj bi se ustanovila deželno hipotekarna banka z namenom, da skrbi za amortizacijo sedanjih hipotekarnih dolgov? 3. vprašanje: Kako naj se ureja personalni kredit na kmetih? — IV. Kako naj se skrbi za povzdigo kmetijstva? — V. Kje in kako naj se pospešuje domača industrija? — VI. Kako naj se postopa proti žganjepivstvu? — VII. O raznih nasvetih glede: priklad na direktne davke, pristojbin ali odstotka pri izročitvi kmetij, prostega ženitovanja, strožje občinske policije, naprave domačih ali miorovnih sodišč, postavljanje varuhov zapravljivim gospodarjem po nasvetu občine, odprave male loterije, odpravljanja porotnih sodnij za navadne zločine, odstranjenja davkarskih eksekutorjev, ceneje soli za živino itd.

Enketa je sprejela gledé dednega prava načelo, da bi se sprejela taka posestva v vrsto takozvanih narodnih domov, ki donajajo 25 do 350 gl. čistega katastralnega dohodka, k tem posestvom naj spada, kar je v gruntovnih bukvah, oziroma v katastru eno truplo, potem vse lastine, katere je dosedanji gospodar gospodarsko združil s svojim posestvom, ali brez katerih to posestvo ne more lahko izhajati in naposled vse pravice, ki so s takimi posestvi združene.

Gledé drugega vprašanja, kaj naj se sploh prištevá k pohoštju (fundus instructus), sklenola je enketa, da vedno izvedenci določijo za vsak kraj gruntno potrebsčno, ali »fundus instructus«, da te zvedence volijo dotični občinski zastopi in da mora biti ta »fundus instructus« vreden najmanj 33%, vrednosti celega posestva po katastralnej cenitvi.

Na tretje vprašanje, kako naj se ceni kmetija pri izročitvi, odgovorila je enketa, da se vrednost kmetij ustanovlja po šestnajsterem znesku čistega prihodka po katastru; dotičniki pa imajo pravico, drugače ustanoviti. — Ako se pa ne morejo pogoditi, naj sodnija to vrednost določi.

Na četrto vprašanje je odgovorila enketa, da se dovoli pri izročitvi posestva prejemniku le v tem slučaju tretjino vrednosti kot prednino, (praecipium) ako se vrednost posestnu določi po sodniji.

O kmečkih domovih se je enketa izrekla, da bi bila za deželo kranjsko želeto ustanova kmečkih domov, kakor jih predlaga vlada; na drugo vprašanje, ali ima biti vpisovanje posestev v knjigo kmetiskih domov obligatorično, ali fakultativno, odgovorila je enketa, naj se prosti volji vsacega posestnika pripusti, ali svoje zemljišče da kot nerazrušljivi dom vknjižiti ali ne.

Na 3. vprašanje, koliko dolgov se sme vknjižiti na kmetijski dom, je enketa sklenola, da se na kmetijski dom ne sme hipotekarno več dolgov vknjižiti, kakor znaša dvanajstkratni čisti katastralni donesek vsega posestva. Pri 4. vprašanji, pod katero ceno se kmetijski dom ne sme eksekutivno prodati, je obveljal predlog, da se kmetijski domovi in sploh kmetijska posestva pri eksekutivni dražbi ne smejo prodati pod polovico cenilnega zneska.

Na 5. vprašanje je enketa odgovorila, da naj imajo občine predpravo, da prevzamejo kmetijski dom in sploh vsako kmetijsko posestvo za tisto ceno, za katero je bilo pri eksekutivni dražbi prodano. — Glede tretjega oddelka programa, namreč o hipotekarnih dolgovih na posestvih, je sklenola enketa, da se na I. vprašanje odgovori, da se na kmetijska posestva ne sme več dolgov vknjižiti, kakor znaša dvanajstkratni čisti katastralni donesek. — Na vprašanje zaradi ustanove hipotekarne banke sklenol je zbor, da dež. zboru priporoči te le sklepe:

1. Želeti je, da se v vseh okrajih vstanove kmetijske hranilnice in posojilne zadruge.

2. Deželni zbor kranjski naj se obrne do vlade s prošnjo:

a) da naj ponovi svoj ukaz, da iz svojih rezervnih skladov dadó posojilnicam brezobrestno ali po nizkih obrestih posojila in

b) da bi se iz vlog poštih hranilnic dotirale posojilnice in se dotični zakon spremenil v to svrhu.

3. Zvezi slovenskih posojilnic v Celji se izreče zahvala za njeno marljivo in koristno delovanje, po katerem je že marsiktera kmetija bila rešena od propada.

Na tretje vprašanje glede personalnega kredita se je izrazilo tudi mnenje, da bi se kmetom prepovedalo, podpisavati menjnice, a odločilo se je, da to ne more biti, ker se ne ujema z načelom, da se kmetu hitro in po ceni preskrbi denarja v domačih založnah. (Dalje prih.)

Vabilo.

Čestitim članom delalskega podpornega društva v Trsti kakor tudi nečlanomtu bivajočim se naznanja, da se bode pričela pevška šola z 1. majnikom t. l. za novince obojega spola. Vpisovanje bode od današnjega dneva počenši v društveni pisarni, Corsia Stadion št. 11. I. nadstropje. Odbor.

Poslano.)

P. n. naročnikom »Jurja s pušo«.

Ker se je v administraciji vrinola zapreka, bode 2. št. »Jurja s pušo« izšla drugo soboto maja in potem redno vselej vsako 2. in 4. saboto vsacega meseca. Prosimo vse gg. naročnike, da blagovolijo potrpeti.

Uredništvo »Jurja s pušo«.

Vsem prijateljem in znancem, od katerih se pred svojim odhodom v Ljubljano nisem mogel osebno posloviti, ključem ovim potom i Z Bogom! Zdravstvujte!

V Trstu dne 29. aprila 1884.

J. Naglič.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva.

Tržno poročilo.

Kava — v boljšem obrajtu, cene so postale sopet trdnjše. Prodalo se je do 1000 vreč Rio in Santos po gl. 57 do gl. 60. — **Sladkor** — slaba kupčija, cene mlahove. — **Sadje** — le pomeranče iskane, vsi drugo sadje zanemarjene, cene jako slabe. — **Olje** — cene nespremenjene in trdne. — **Petrolje** — trdna cena na gl. 10 do gl. 10¹/₂; tendenca za zvišanje cene. — **Domači pridelki** — malo obrajtani, cene mlahove. — **Žito** — brez vsake kupčije. — **Seno** — gl. 1 do gl. 1.30. — Sená dohaja preveč na trg.

Borsno poročilo.

Tendenca horse je jako dobra, kurzi so postali viši.

Dunajska Borsá

dne 29. aprila.

Enotni drž. d. d. v bankoocih	80 gl. — kr.
Enotni drž. dolg v srebru	81 » 20 »
Zlata renta	100 » 95 »
5% avst. renta	95 » 60 »
Delnice narodne banke	851 » — »
Kreditne delnice	348 » 50 »
London 10 lir sterlin	121 » 40 »
Napoleon	9 » 64 »
C. kr. cekini	5 » 72 »
100 državnih mark	59 » 40 »

OGLASI.

SKLADNICA

domačih pridelkov A. JURCE v Ptuj.

Podpisani priporočajo svojo bogato skladišnico domačih pridelkov. Dobivajo se pri njem na debelo po najnižji ceni:

Pšenica, rž, ajda, koruza, oves, luk (čebula), orški, slive, moka, krompir, srez ali bira (veštajn), posebno pa izvrstni žol vsake vrste, izvrstno naravno vino in žganje, sploh vsi pridelki sem spadajoči.

Cenilnik in blago na ogled brezplačno in franko. 13-20

A. JURCA

veliki trgovec v **PTUJU**. (Pettau auf Südbahn, Steiermark).

VSACEJ DAMI,

katera hoče imeti dobro se podajajoč životnik (moder) iz prave, dobre ribje kosti (pušpa) pripravljeno, da si ga naroči pri meni in da pošlje mero.

Mma. M. Müller na Dunaji

I. Stadt, Operngasse 12 (vis-a-vis Heinrichshof). 26-27

ŽIVOTNIKE

lastni izdelek po najnovejšem in najboljšem dunajskem in pariškem kroju garantirane iz prave ribje kosti napravljene, bele ali rujave po f. 5, barvane od f. 7 naprej. Pariški životniki s trakovi za stiskanje beli ali rujavi od f. 8, barvani od f. 10 naprej, pariški životniki s priponkami od f. 10, barvani od f. 12, naprej.

Novost! Štefanije životniki brez planšetov, vsled spričeval zdravnikov, priporočljivi vsakej dami, posebno pa takim, ki trpi na srčnih, jetrnih in želodčnih boleznih, trajljivi, držeči formo, brez da bi želodcu najmanj škodovali, elegantno napravljeni od f. 8 naprej. Životniki za dame v vseh barvah, formah, v vsakej velikosti in po vsakej ceni. — Naročbe iz dežele, s pošiljavo ogleda ali mere in naznanjenjem cene po poštne povzetju. Kar se ne dopade, ali prilježe, se zamenja za drugo.

V MIRODILNICI (DROGERIJI)

Antona Marcolina

Corsia Stadion št. 3

blizu poznane prodajalnice likerjev g. Franca Žitka.

Velika zaloga žveplja

iz Rimskega in iz Sicilije I. vrste. — Mirodije, barva, petrolje, žrneš, šopki, mineralne vode, fluid za konje od dra. Kwizla itd. 6-1

Št. 1498.

1-3

Stavbena dražba

bode v podpisnem uradu dne 14. maja t. l. ob 11. uri dop. za oddajo pre-naredbe cerkvenega stolpa Avberskega.

Klicna cena je 1284 gld. 36 kr., vadium 65 gld., stavbena kaucija 10% stavbene cene.

Pismene ponudbe se ne sprejemajo.

Naris, preračun stroškov in dražbeni pogoji se lahko pregledajo pri podpisnem.

V Sežani dne 26. aprila 1884.

C. k. okrajno glavarstvo.

Zdolaj podpisani naznani vsi častiti gospodi, da je odprl 1. aprila t. l. gostilnico v ulici Ghiaccera Nr. 2

„K belemu medvedu“

ter toči dobro pivo prve vrste, vino istersko dobro prve vrste, dobra kuhinja in točna postrežba, vse po nizki ceni.

Lepo se priporoča za obilno obiskovanje

J. MAVER, gostilničar.

2-2

Vaše blagorodje!

Do dolgo časa sem bolehal na kataru v želodci in hudej mrzlici in sem vkljub zdravniške pomoči tako oslabil, da skoraj nisem mogel hoditi. In tu sem se odločil preskrbeti si vkljub mojemu nezaupanju proti tako imenovanim hvalisanim univerzalnim zdravilom dr. Rosov zdravilni balsam, katerega rabim po predpisu. Čez osem dni dobil sem zopet okus do jedi, in ko sem porabil 4 velike steklenice, bil sem popolnoma zdrav. Vsi ljudje, ki me poznajo, čudijo se, da tako dobro izgledam, in jaz smatram za svojo dolžnost, izreči najtoplejšo zahvalo za Vaše izvrstno zdravilo in je vsem trpečim na takih boleznih najtoplejšo priporočam. Jaz tudi nimam nič proti temu, da te vrstice objavno porabite, vendar brez mojega imena. Ker hočem Rosov balsam vedno imeti pri sebi, prosim, pošljite mi ga 16 steklenic proti poštne povzetju. Z velespoštovanjem J. W., c. kr. nadporočnik topničarskega polka v Sibinji.

Nagla in gotova pomoč za želodčne bolezni i njih nastopke.

Ohranitev zdravja

je odvisna zgolj od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjeno DOMAČE ZDRAVILO, prebavljanje vrediti, doseči primerno mešanje krvi, odpraviti pokvarjene nezdrave krvne dele, to je uže več let sploh znani in priljubljeni

dr. ROSA življenski balsam.

Napravljen iz najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravilskih zelišč, potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri vseh slabostih prebavljanja, posebno pri preedanju, po kislem dišečem riganju, napanjanju, buvanju, pri bolečinah v telesu in želodcu, želodčnem krou, prenasajanju želodca z jedmi, zasliženju, krvnem navalu, hemeroidah, ženskih boleznih, boleznih v črevih, hipohondriji in melanholiji (vseled slabega prebavljanja); on oživlja vso delatnost prebavljanja, dela zdrave in čiste kri in bolno telo dobiva zopet poprejšno moč in zdravje. Vseled te izvrstne moči je postal gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo in se sploh razširil.

1 steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl. Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Pošilja se na frankirana pisma proti povzetju zneska na vse strani.

Svarjenje!

Da se izogne najljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rosov življenski balsam iz lekarn B. Fragner-ja v Pragi zah-ovajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili nenapetno zmes, ako so zahtevali samo življenski balsam, in ne izrečno dr. Rosovega življenskega balzama.

Pravi dr. Rosov življenski balsam

prodaja se samo v glavni zalogi izdelalca B. Fragner-ja lekarna v črnom orlu v Pragi, Becke der Spornergasse Nr. 205-3.

V TRSTU: P. Prendini, G. Foraboschi, Jak. Serravallo, Ed. von Leitnerburg, Ant. Luttina in K. Zanetti, lekarničarji.

V GORICI: G. Cristofolini, A. pl. Giracoli, G. R. Pantoni, R. Kärner, lekarničarji. V OBELE: D. Maso d'Alia.

V LJUBLJANI: G. Piccoli in J. Svoboda, lekarničarja.

V ZAGREBU: C. Arasin, lekarničar. Vse lekarnice in večje trgovine s materialnim blagom v Avstro-Ogerski imajo zalogo tega življenskega balzama.

Tam se tudi dobi:

Pražko domače mazilo

zoper bule, ráne in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prša vnamejo, ali strdijo, pri balah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanju, pri zlezah, oteklinah, pri izmaščanju, pri moraki (mrvi) kosti zoper revmatične otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolenih, rokah, v ledji, če si kdo nogo spahne, zoper kuga očesa in potne noge, pri razpokanih rokah, zoper lišaje, zoper otekline po piku mrčesov, zoper tekoče rane, odprto nogo, zoper raka in vneto koso ni boljše zdravilo, ko to mazilo.

Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; ker pa ven teče, potegne mazilo v kratkem vsa gnojica na-se, in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne zaceli dokler ni vsa bolna gnojica ven potegnena. Tudi zabrani rasi: divjeje mesa in obvaruje pred snetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladino mazilo pospeši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti potem še le se mazilo na nje prilipi. 12-1

Skatljice se dobode po 25 in 35 k.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljiveše sredstvo znano, odstrani naglušnost in po njem se dobi tudi popolno uže zgubljeni sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.

Glavoviti želodčni liker MATCOVICH.

Elikvir nedosežen in od vseh enake vrste navspešnejši v mnogovrstnih slučajih, napravljen je iz zelišč dinarskih Alp po gosp. G. A. Matcovichu v Kninu (Dalmacija). Zaloga v TRSTU v lekarnah Jeroniti in Serravallo, v ZADRU pri Antonu Zariču, u ŠIBENIKU pri Ivanu Mediču, v SPLITU pri Rafaelu Campos, v KNINU pri Simeonu Vojvodiču, kder se prodaja in odpošilja

po 70 kr. sklenica

Zavitek in porto na račun naročnika. 3-24

ŠMARNICE

za tekoče leto 1884. je založila in izdala

KATOlišKA BUKVARNA v LJUBLJANI

ter se tam dobivajo po sledeči ceni:

V pol usnji z barveno obrezo po gl. — 90

Vse v usnji z barveno obrezo po " 1-

Vse v usnji z zlato obrezo po " 120

Po pošti 10 kr. več. Kdor jih vzame

12 skupaj, dobi jedne za nameček.

Najcenejše se knjige pošiljajo po pošti s križnim zavitkom, denarji pa po nakaznicah. S poštnim povzetjem stane mnogo več, pa nepotrebnih stroškov.

Šmarnice omenjajo v uvodu in razpravi vselej nekoliko črtic iz življenja svetnika dotičnega dneva. Potem sledi nekoliko naukov z drugimi izgledi, vselej z ozirom na Marijo, kraljico majnika. Upamo toraj, da bodo Šmarnice keršaskemu ljudstvu in namenu majnikov pobožnosti ugajale. 3-3

Pivovarna v Senožečah

ima v zalogi izvrstno pivo v sodčeh in buteljah. Priporoča se vsem dosedanjam prejemnikom in drugim gostilničarjem, ki žele sl. občinstvu s zdravo pijačo postrežeti. Postrežba je točna in po ceni.

Senožeče, pošta Postojna.

7-13

Blago za obleko

le iz trpežne, dobre volne, za srednje visokega moškega, po 3-10 metrov na obleko za gld. 4-96 a. v. iz dobre volne; 8- a. v. iz boljše volne; 10- a. v. iz fine volne; 12-40 a. v. iz dokaj fine volne. Ogrinjala za na pot, komad po 4, 5, 8 in 12 gld. Najfineja odela iz volne, hlače, povrhne sukne, spodnje sukne, odela za dež, običajno debelo sukno, debelo trpežno sukno, česalno blago, ševjo, triko, prestrala za gospe in biljard, peruvijansko, dosking priporoča

I. STIKAROFSKY,

tovarnična zaloga v Brnu.

ustanovljena 1. 1866.

Uzorce brezplačno. Uzorne pole za gospe krojače frankirano. Poštno povzetje nad 10 gld. brezplačno. Ker mnogo p. n. naročnikov meni popolno zaupa in si dovoljuje naročevati blago, ne da bi prašali i videli dotičnih vzorcev, po tem takim naj se mi tako naročeno blago, ako ne bi ugajalo, nazaj pošlje. Uzorci črnega peruvijana in doskinga se ne razpošiljajo, naročila se vrše le na zaupanje.

Ker jaz pri svojih svetovnih poslovih dobivam na dan na stotine pisem, molim p. n. naročnike svojo addresso točno izpolniti in če je le mož, naj se ogiblje sklicevanja na prejšnje dopisnice, kajti traženje teh nam prouzroča mnogo težko.

Dopisnice se primajo v teh le jezicih: v nemškem, madjarskem, českem, poljskem, italijanskem in francoskem. (24-18)

Proti kašlju, hripavosti, prsnim in želodčnim boleznim, ohemoglosti, sušici, neprebavljivosti, skazano najbolje krepilno sredstvo za prebolele vsake si bodi bolezni. Rabljivi izdelki: Sladni izleček-ozdravilni ol. sladna čokolata, koncentriran sladni izleček, sladoprne sladčice. Vse izdelano po Ivan Hoffovej sistemi. Leto ustanovljenja 1847, z 59 odlikovanji in nad 1 milijon pohvalnih pisem. Razprodaja I. Hoffovih ozdravilnih užitnin se vrši po vseh olikanih deželah, v 27,000 prodajalnicah, od teh spada na zahodno Evropo 12,800, in na vzhodno 9900, na Ameriko 4300. I k temu se še časopisi vporabljajo, v Evropi 1600 in Ameriki 400. Kder uže ni bilo več pomoči, so prvi in le ti izvrstni I. Hoffovi zdravilni sladni izdelki, ki so bili 59krat odlikovani, pomagali stotisočem, o katerih ni bilo upanja, da ozdrave, pomoč in ozdravljenje podarili in trpečim življenje in zdravje povrnil.

Ozdravilna poročila

iz Avstrijskega Primorja.

Na izumitelja in samcatega izdelovatelja Iv. Hoffovega sladnega izlečka, dvorni oskrhovalec skoraj vseh evropskih vladarjev, c. k. komisijski svetnik, posestnik zlatega križa s krono za zasluge, vitez visokih redov pruskih in nemških i. t. d. **Ivan Hoff** v Beču, I., Graben, Bräunerstrasse št. 8, tovarna: Grabenhof, Bräunerstrasse št. 2.

Pulj, 29. aprila 1883.

Vaše Blagorodstvo!

Jaz sem primoran izreči, Vašej Blagorodnosti, moje srčno in globoko-čutečo zahvalo za dober upliv Vaših izvrstnih izdelkov iz sladi. Jaz boleham uže jedno leto na bronhijalnem prehlajenju z bljuvanjem krvi, in vsa lekarska sredstva za ponehanje kašlja in krvnega toka, so se po največje skazala uspešnim za nekoliko časa, da se zopet vrne pri najmanjem posiljenju ali pregretnju. Odkar pa jaz uživam Vaše Ivan Hoffovo izvrstno slado-izlečno-zdravstveno pivo in Vaše uprav takove nedosegljive slado-prne sladčice, zdadno mi je jenjal kašelj, in kar je najpoglaviteje, da če prav spolnujem dolžnosti mojega poklica ne trpim več na krvnem bruhanju niti na kašlju in čudno sem okrepčan. Blagovillite mi poslati še 58 sklenic Vašega slado-izlečnega zdravstvenega ola (bire), 5 zabojčkov slado-sladčice in 5 kil slado-čokolade 1. sorte. Še jdenkrat izrekam mojo pri-srčno, globočutečo zahvalo in ostanem z odkritosrčnem velepoštovanju Vaš udani **France Host**, pri c. k. pomorskem vodstvu.

Gorica, 2. aprila 1883.

Vaš Ivan Hoffov koncentrirani izleček iz sladi me je čudovito okrepčal in jaz sem vam primoran zahvaliti se za izvrstni in blagodejni izdelek. Molim Vas, da mi koj pošljete drugih 10 sklenic koncentriranega izlečka iz sladi.

Z odličnim štovanjem

Konstant vit. pl. Dabrowski, c. k. stotnik. Gorica.

Evropska veličanstva, svetovni dušni velikani, kakor tudi nebrot prostega ljudstva

niso še nijednemu lečnemu izdelku toli hvaležni bili, kakor Ivan Hoffovim zdravilnim sredstvom, slado-izlečnemu zdravilnemu pivu, koncentriranemu izlečku iz sladi, slado - zdravilnej čokolati in prsnim slado - sladčicam. Od tu izvirajo izvenredna prednost in 59kratno odlikovanje po dvornih liferantih, čestne diplome in prve zasluzne koljanje.

Tukaj bilježimo slova kronanih glav: Viljem I., nemški cesar: «Vaš dobri izleček iz sladi.» Franc Jožef I., avstrijski cesar: «Rad Vas odlikujem». Kralj saski: «Blagodejni kraljič materi». Kralj danski: «Občutil na zdravje uplivaajočo moč. Veliki vojvod Meklenburg-Sverinski: «Moje priznanje».

Stanina Hoffovi izdelki iz sladi v deželi iz Beča: Slado-izleček-zdravilno pivo. S zabojem in sklenicami: 6 sklenic gl. 3.82, 13 sklenic gl. 7.26, 28 sklenic gl. 14.60, 58 sklenic gl. 29.10. 1/2 kila čokolade iz sladi I. gl. 2.40, II. gl. 1.60, III. gl. 1. (Pri večje množini rabat) Slado-bomboni 1 zavitek 60 kr. (tudi 1/2 in 1/4 zavitka). Pripravljena redilna moka iz sladi za otroke gl. 1.-. Koncentrirani izleček iz sladi 50 kr. in tudi po 30 kr. — Popolna slado-kopelj stane 80 kr.

Pod 2 gl. se ne razpošilja.

12-11